

معرفی کتاب‌های تقریبی جهان اسلام/«سرگذشت تقریب» به روایت بنیانگذار دارالتقریب مصر

به گزارش حوزه فرهنگ و هنر [خبرگزاری تقریب](#)، امروزه دنیای اسلام که از جهت ذخایر مادی، انسانی، فکری و تاریخی یکی از بزرگ‌ترین مجموعه‌های جهان است، بیش از همیشه نیازمند وحدت و تقریب است؛ متمرکز و هم‌جهت ساختن تلاش‌ها و توان‌ها و به جریان انداختن آن در سمت و سوی نجات امت اسلامی، هدف و آرزوی هر مسلمان خیرخواه و دلسوز است و باید دانست که این هدف، جز در سایه‌ی نزدیک کردن دل‌ها، فکرها و ایمان‌ها، دست‌یافتنی نیست (مقام معظم رهبری).

مجمع تقریب یک مجمع جهانی است که سمت و سوی مردمی دارد، این مجمع در تلاش است که روابط خوبی با سازمان‌های مختلف جهانی ایجاد کند تا در بطن جامعه جای داشته باشد، تفکر تقریب، طیف‌های وسیعی از متفکران و مصلحان را تشکیل می‌دهد که از سر دلسوزی و خردمندی این تفکر را دنبال می‌کنند.

تاکنون در باب تقریب منابع بسیاری به چاپ رسیده است که در همین راستا [خبرگزاری تقریب](#) طی سلسله گزارش‌هایی به معرفی کتاب‌های تقریبی برجسته جهان اسلام پرداخته است که در ادامه می‌آید:

در شماره 16 از این مجله گزارش به بررسی کتاب «سرگذشت تقریب»، این اثر که توسط «علامه محمدتقی

قمی» از سوی «مجمع جهانی تقریب مذاهب» در ۵۶۰ صفحه چاپ و نشر یافته است. می‌پردازیم:

کتاب «سرگذشت تقریب» شامل دیدگاه‌های آیت‌الله محمدتقی قمی (بنیانگذار دارالتقریب بین المذاهب الاسلامیه مصر)، درباره تقریب مذاهب اسلامی و وحدت مسلمانان است که به همت هادی خسروشاهی، محقق و چهره برجسته تقریبی معاصر، گردآوری و تنظیم شده است و به رغم فشردگی، گامی است در راستای احیای این طرح راهبردی و هر مقاله آن، اصلی بنیادی است در عرصه تحکیم و تقویت تقریب و بالا بردن میزان وحدت بخش‌های گوناگون مسلمانان با یکدیگر.

کتاب «سرگذشت تقریب» از یک پیش‌گفتار مفصل از خسروشاهی درباره تقریب و بنیانگذار آن و شش بخش و پیوست‌هایی مستند و خواندنی تشکیل شده است. معنای تقریب، ساز و کار تقریب، اهمیت تقریب، تاریخچه تقریب، زندگی و بیوگرافی آیت‌الله قمی، علمای الازهر و نهضت تقریب و سجایای اخلاقی علامه قمی و... مهمترین موضوعاتی هستند که در پیشگفتار مطرح شده است.

بخش اول کتاب دربرگیرنده مقاله‌های هدفمند آیت‌الله قمی در مجله «رساله الاسلام» (چاپ دارالتقریب در قاهره) است که در سه قسمت «دین و دنیا: رابطه علم و ایمان»، «حکایت تقریب، تولد و شکل‌گیری» و «فرهنگ تقریب: دیدگاه‌ها و تجربه‌ها» تنظیم شده و هر یک شامل چندین یادداشت و مقاله جداگانه است.

بخش دوم کتاب با عنوان «میراث و تقریب، اصالت و تجدد» به گرفتاری تجددگرایان برای میراث اسلامی می‌پردازد. «برنامه‌های تقریب؛ گفتمان عقلی نه احساسی»، عنوان بخش سوم کتاب است. مقدمه‌های علامه قمی بر چاپ کتابهای «مجمع البیان العلوم القرآن»، «المختصر النافع فی فقه الاسلامیه» و «شرح اللمعه الدمشقیه فی فقه الامامیه» که هر سه از میراث‌های برجسته تفسیری و فقهی شیعه هستند از سوی دارالتقریب در قاهره منتشر شده اند.

دو نامه، یکی نامه سرگشاده به شیخ محمد متوالی الشعراوی (وزیر اوقاف و امور الازهر مصر) و دیگری نامه سرگشاده به جهان اسلام و علمای امت اسلامی که بیانگر اخلاص و وفاداری علامه قمی، این مصلح بزرگ به آرمان امت واحده اسلامی و عظمت اسلام راستین است در بخش پنجم می‌آیند.

بخش ششم و پایانی این کتاب هم شامل پنج مصاحبه علامه قمی با سه نشریه مصری (روز الیوسف، الازهر و الاخبار) است که در آن به تشریح اوضاع جهان اسلام و راهکارهایی برای برون رفت از مشکلات، اهداف و

آرمانهای تقریب مذاهب اسلامی، فعالیت‌های دارالتقريب و مشکلات و دشواری‌هایی که با آن روبرو گشته و توانسته با همکاری همفکرانش در دارالتقريب، با موفقیت بر آنها چیره شود، می‌پردازد.

خروشاهی برای مستندسازی مطالب کتاب، پیوست‌های تاریخی ارزشمندی به آخر کتاب افزوده است که حدود یک سوم کل صفحات این کتاب را تشکیل می‌دهند. این پیوست‌ها در پنج بخش، شامل اسناد تاریخی، نامه‌های مستند، دیدارها و بازدیدهای مصور و عکس‌هاست.

اولین بیانیه جماعت تقریب، نامه‌های رد و بدل شده بین علامه قمی و شیخ محمود شلتوت (رئیس دانشگاه الازهر)، شرح دیدارها و بازدیدهای علمای الازهر و علمای ایران، گزارشی از نخستین سمینار تقریب مذاهب اسلامی در قاهره و همچنین گزارشی از کنگره بزرگداشت آیت‌الله بروجردی و علامه شلتوت با شرکت علمای الازهر و ایران و... مهم‌ترین موضوعات مطرح شده در بخش پیوست‌ها هستند.

بخشی از مقدمه کتاب

استاد خروشاهی در بخشی از مقدمه این کتاب می‌نویسد: «محور اصلی که مباحث این کتاب بر گرد آن می‌چرخد، تقریب و وحدت مذاهب اسلامی است که در این زمینه مباحث مهمی به شمار می‌رود؛ زیرا بیانگر اندیشه‌های یکی از پیشگامان جنبش تقریبی در قرن چهاردهم هجری یعنی آیت‌الله قمی است که تمامی عمر خود را وقف این برنامه حیاتی و مهم ساخته بود. تردیدی نیست که فعال کردن موضوع تقریب، از اهمیت بسزایی برخوردار است، به ویژه که امت اسلام، اینک دوران بسیار دشواری را از سر می‌گذرانند که مستلزم نیرومندی و استقامت و صلابت در رویارویی با یورش دشمنان فرومایه و خون‌آشام است؛ باید همه کوشش‌ها و توانها را در راه پیش‌برد و گسترش این مهم به کار گرفت. بی توجهی و اهمال در این کار با هر عذر و بهانه‌ای که صورت گیرد، بدون تردید پیامدهای ناخوشایندی برای مسلمانان و امت اسلامی خواهد داشت.»

در این کتاب، علاوه بر تبیین اندیشه‌های تقریبی و ضرورت بسط آنها در میان امت واحد که دارای فرهنگ واحد است سرگذشت تقریب، و هدف از تأسیس دارالتقريب نیز روشن می‌شود.

«سرگذشت تقریب» به کوشش خروشاهی به هنگام اقامت در قاهره (به عنوان سرپرست دفتر حفاظت از منافع جمهوری اسلامی ایران در مصر)، جمع‌آوری و تنظیم شده و با مقدمه و ملحقات مفصل ایشان، نخست به زبان عربی تحت عنوان «قصه التقريب» از سوی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی منتشر گردیده که هم اکنون به همت محمد مقدس، ترجمه فارسی آن در اختیار علاقمندان و فعالان نهضت‌های اسلامی قرار می‌گیرد.

آشنایی با استاد خسروشاهی

خسروشاهی از نویسندگان و مترجمان پرکار و فعالان نهضت اسلامی است که در تدوین و تنقیح و نشر آثار اساتید و شخصیت‌هایی چون: سید جمال الدین اسدآبادی، آیت‌الله کاشف الغطاء، علامه سید محمدحسین طباطبایی، حاج سراج انصاری، سید محمد محیط طباطبایی، سید غلامرضا سعیدی، محمد نخشب و... کوشا بوده و خدمات ارزنده‌ای را در حفظ فرهنگ اسلامی و نشر اندیشه اصیل اسلامی ارائه داده است و به همین دلیل است که استاد محمدرضا حکیمی ایشان را «فرهنگبان کوشا» نامیده اند.

بیشتر کتاب‌ها و آثار خود استاد خسروشاهی در زمینه مسائل فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مورد نیاز جامعه اسلامی است. این آثار به تصدیق اهل خرد، در روشنگری نسل جوان معاصر، بخصوص در دهه چهل و پنجاه شمسی، بی شک تأثیر بسزایی داشته است.

خسروشاهی در سطح جهانی، با شرکت در کنفرانس‌ها و کنگره‌های اسلامی در کشورهای اروپایی و اسلامی، از جمله پاکستان، مصر، الجزایر، عربستان، سوریه، قطر، ترکیه، لبنان، ایتالیا، انگلیس، آلمان، سوئیس و... به عنوان نماینده امام خمینی و یا نماینده حوزه علمیه قم فعال بوده است. وی از فعالان و پژوهشگران برجسته نهضت‌های اسلامی معاصر است که بیش از نیم قرن با ادبیات و آثار فکری اخوان المسلمین در کشورهای اسلامی آشنا و مرتبط بوده است و ضمن ارتباط با رهبران فکری این جریان و ترجمه برخی آثار آن‌ها، چندین کتاب ارزشمند در این موضوع را نیز ترجمه و منتشر کرده است.

در مسأله تقریب بین مذاهب اسلامی، خسروشاهی از نیم قرن پیش، از پیشگامان این حرکت اصلاحی به شمار می‌رود. مکاتبات ایشان با علامه شیخ محمدتقی قمی (مؤسس دارالتقریب قاهره) گواه این سابقه بلند است. حضور فعال در کنفرانس‌های تقریبی داخل و خارج از کشور و ارتباطات مستمر با شخصیت‌های برجسته تقریبی معاصر از جمله ویژگی‌های اوست.